

VENDIM
Nr.10, datë 29.3.2011

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Admir Thanza	Anëtar i “ “
Altina Xhoxhaj	Anëtare e “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “

me sekretare Blerina Çinari, në datë 2.12.2010 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr. 32/17 Akti që i përket:

KËRKUES: Mark Pali, përfaqësuar nga avokati Ded Pali, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr.136 datë 21.9.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin; i vendimit nr.108, datë 8.5.2008 të Gjykatës së Apelit Tiranë; dhe i vendimit nr.36 datë 15.1.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/f dhe 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Sokol Berberin, kërkuesin që u shpreh për pranimin e kërkesës dhe, pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr.136 datë 21.9.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin, kërkuesi është deklaruar fajtor për veprën penale të kryerjes së marrëdhënieve seksuale me të mitur më shumë se një herë, duke i shkaktuar fëmijës dëmtime për shëndetin, vepër kjo e parashikuar nga neni 100/2 i Kodit Penal dhe në bazë të kësaj dispozite është dënuar me 18 vjet burgim, duke filluar nga dita e ndalimit 2.11.2005. Me vendimin nr.108, datë 15.2.2008, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin.

2. Kërkuesi ka paraqitur rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe Gjykatës së Apelit Tiranë, por pa nënshkrimin e mbrojtësit. Gjykata e Lartë, me vendimin nr.36 datë 15.1.2010, ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak se rekursi i kërkuesit nuk përmban nënshkrimin e mbrojtësit sipas nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale (KPC).

3. Në datën 16.6.2010, kërkuesi i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese, ku kërkon shfuqizimin e vendimeve gjyqësore paraqitur më lart në objektin e kërkesës, me arsyetimin se kërkuesit i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor. Në kërkesë kërkuesi parashtroi:

- Gjykata e rrethit dhe ajo e apelit nuk kanë bërë asnjë përpjekje për të qartësuar faktet objekt gjykimi. Pra elementet e veprës penale nuk janë sqaruar në mënyrë të plotë e logjike; vendimet nuk janë mbështetur në prova të mjaftueshme. Akti i ekspertimit mjeko-ligjor nuk është marrë si pjesë e provave në mbështetje të dënimit, ku konkludohet se tek e dëmtuara nuk shfaqen shenja dhune. Pretendimi i të dëmtuarës se ndaj saj është ushtruar dhunë psikologjike është i supozuar.

- Vendimi i gjykatave është dhënë pa prituri kryerjen e aktit të ekspertimit biologjik me analizën e ADN-së.

- Vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë i ka mohuar kërkuesit të drejtën e aksesit në gjykatë, për shkak se rekursi nuk ka patur nënshkrimin e mbrojtësit. Kolegji Penal ka patur detyrimin që të caktojë një mbrojtës kryesisht.

II

A. Lidhur me legjitimitimin e kërkuesit

4. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) çmon se kërkuesi legjitimohet racione personae, në bazë të nenit

134/g të Kushtetutës, si edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30, pika 2 e ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Për legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata çmon se dy pretendimet e para të kërkuarit janë haptazi të pambështetura, sepse bien jashtë juridiksionit të kësaj Gjykate, meqenëse kanë të bëjnë kryesisht me çështje të konstatimit dhe vlerësimit të provave nga gjykatat e shkallës së parë dhe e apelit. Gjykata në mënyrë të vazhdueshme ka theksuar se këto çështje janë kompetenca të gjykatave të sistemit gjyqësor dhe nuk mund të jenë objekt i gjykimit kushtetues. Gjykata ka në kompetencën e saj vlerësimin, nëse gjykatat e sistemit gjyqësor kanë respektuar të drejtat e palëve në gjykim për një proces të rregullt ligjor dhe nëse ato u kanë dhënë kuptimin e duhur të drejtave kushtetuese që duhen respektuar në procesin e shqyrtimit të çështjes. Gjykata nuk mund të bëjë vlerësim të provave dhe as të përcaktojë mënyrën e zgjidhjes së çështjes, sepse këto të fundit hyjnë në sferën e kompetencave të gjykatave të sistemit gjyqësor (*shih vendimin nr.26, datë 15.12.2008*). Për sa më sipër, Gjykata çmon se kërkuari legjitimohet vetëm për pretendimin se vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë i ka mohuar atij të drejtën e aksesit në gjykatë, duke mos pranuar rekursin, me arsyetimin se rekursi nuk ka patur nënshkrimin e mbrojtësit.

B. Për pretendimin për cenimin e të drejtës për t’iu drejtuar Gjykatës së Lartë (e drejta e aksesit)

5. Gjykata, në jurisprudencën e saj, është shprehur në disa raste se e drejta për t’iu drejtuar gjykatës është një nga elementet e procesit të rregullt ligjor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit është garanci për administrimin e mirë të drejtësisë, prandaj çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.14, datë 3.6.2009*). E drejta për t’iu drejtuar një gjykate nuk është absolute. Kjo e drejtë mund të jetë pjesë e kufizimeve (veçanërisht lidhur me kushtet e pranimit të një apeli), por kufizimet nuk duhet të jenë të tilla sa të dëmtojnë vetë thelbin e të drejtës. Ato duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe mjetet e përdorura duhet të jenë përpjesëtimore me qëllimin që kërkohet të arrihet (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.30, datë 17.6.2010*).

6. Neni 31/ç i Kushtetutës parashikon se gjatë procesit penal kushdo ka të drejtë të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij; të komunikojë lirisht dhe privatisht me të, si dhe t’i sigurohet mbrojtja falas, kur nuk ka mjete të mjaftueshme. Neni 43 i Kushtetutës parashikon: “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe.”

7. Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural, të përshtatshëm ankimes, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në Kodin e Procedurës Penale (KPP), nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Shqyrtimi i mjetit procedural në mënyrë josubstanciale cenon të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.21, datë 24.7. 2006*). Gjykimi në Gjykatën e Lartë, në dallim nga procedurat e gjykimit që zhvillohen në gjykatat e zakonshme, ka si veçori paraqitjen vetëm të argumenteve ligjore. Kompleksiteti i procedurave të gjykimit në Gjykatën e Lartë konfirmohet edhe nga dispozitat ligjore që sanksionojnë se palët, duhet të përfaqësohen në këtë gjykim nga avokati. Prandaj, shqyrtimi nga Gjykata e Lartë kryesisht i çështjeve të ligjit, jo vetëm që e justifikon plotësisht përfaqësimin me avokat në seancat dëgjimore, por për më tepër, bëhet i domosdoshëm për garantimin në favor të të pandehurit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale (*shih vendimin nr.5, datë 4.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Gjykata vlerëson se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon *inter alia* se akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimi, nuk mund të interpretohet nga Gjykata e Lartë në një mënyrë të tillë që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t’iu drejtuar asaj gjykate. Fjala e parë e nenit duhet lexuar së bashku me fjalinë e dytë. Neni 435/2 i KPP-së ka për qëllim të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Rekursi është akti procedural në të cilin parashtrohen shkaqet, për të cilat kundërshtohet një vendim sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së, që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në këtë gjykatë. Kërkesa kushtetuese dhe procedurale, për të garantuar mbrojtjen efektive dhe profesionale të të pandehurit në Gjykatën e Lartë, ka kuptim, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë të pandehurit për të ushtruar të drejtat që parashikon procedura penale (*shih vendimin nr.38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Për të garantuar të drejtën e një individi për t’iu drejtuar Gjykatës së Lartë, zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që disiplinojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407- 421 të KPP-së), si dhe ato të veçanta për paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP-së). Në situatën në të cilën kërkuari ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të tij formalë që përcaktohen

kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së.

10. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë, para se të vendosë mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor për vënien në dijeni të pandehurit, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në vendimin unifikues nr.5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së, duke u shprehur se “Sekretaritë e gjykatave, ku depozitohet ankimi, mund dhe duhet të vënë në dijeni të pandehurit në rastet kur rekursi paraqitet i panënshkruar nga mbrojtësi, me qëllim që, në zbatim të kërkesave të nenit 415/2 të KPP-së, ai të ketë mundësinë për plotësimin e tij”. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t’iu drejtuar Gjykatës së Lartë.

11. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesi Mark Pali ka depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs i cili nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi i tij. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në Dhomën e Këshillimit, në datën 15.01.2010, ka vendosur mospranimin e rekursit për shkak se rekursi i paraqitur nga kërkuesi nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi, sipas kërkesave të nenit 435/2 të KPP-së. Gjykata çmon se, në vështrim të garantimit të standardit të aksesit në gjykatë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka interpretuar nenin 435/2 të KPP-së në mënyrë të ngushtë dhe të shkëputur nga fryma e Kushtetutës dhe fjalë vijuese e këtij neni procedural. Nga materialet e paraqitura para Gjykatës Kushtetuese nuk rezulton që Kolegji Penal të ketë vlerësuar detyrimin e sekretarisë gjyqësore përkatëse dhe veprimet e saj për vënien në dijeni të kërkuesit për mosplotësimin e kërkesës formale për mosnënshkrimin e rekursit nga mbrojtësi, në mënyrë që ai të mund të bënte plotësimet e nevojshme.

12. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi), duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuesi, me arsyetimin se nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi, i ka cenuar atij të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë, si një nga standardet për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

PËR KËTË ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës; neneve 72 dhe 77 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Shfuqizimin e vendimit nr.36 datë 15.1.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Rrëzimin e kërkesës për shfuqizimin e vendimit nr.136, datë 21.9.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin dhe të vendimit nr.108, datë 8.5.2008 të Gjykatës së Apelit Tiranë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Petrit Plloçi, Vladimir Kristo, Admir Thanza, Vitore Tusha, Sokol Sadushi, Sokol Berberi

Anëtare kundër: Altina Xhoxhaj.